

KUPIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS 2019 METŲ UŽIMTUMO DIDINIMO PROGRAMA

I SKYRIUS IVADAS

1. Kupiškio rajono savivaldybės (toliau – Savivaldybė) užimtumo didinimo programa (toliau – Programa) parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos 7 straipsnio 18 punktu, Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo 48 straipsniu, remiantis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2017 m. gegužės 23 d. įsakymu Nr. A1-257 „Dėl Užimtumo didinimo programų rengimo ir jų finansavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

2. Programos tikslas:

2.1. padėti norintiems integruotis į darbo rinką bedarbiams laikinai įsidarbinti ir uždirbti pragyvenimui būtinas išlaidas;

2.2. mažinti socialinę įtampą ir atskirtį tarp bendruomenės narių;

2.3. atnaujinti bedarbių darbinius įgūdžius;

2.4. padidinti bedarbių galimybes susirasti nuolatinį darbą;

2.5. didinti Kupiškio rajono gyventojų užimtumą.

3. Pirmenybė dalyvauti Programoje bus teikiama bedarbiams, praradusiems darbinius įgūdžius dėl ilgalaikio nedarbo, dėl įvairių socialinių priežasčių negalintiems ilgą laiką susirasti darbo ir dėl to atsidūrusiems sunkioje materialinėje padėtyje.

4. Laikino pobūdžio, kvalifikacijos nereikalaujantys, pagalbiniai darbai organizuojami Kupiškio rajono savivaldybės seniūnijose, biudžetinėse ir viešosiose įstaigose, Savivaldybei nuosavybės teise priklausančiose įmonėse, labai mažose ir mažose verslo įmonėse, kurios registruotos ir vykdo veiklą Kupiškio rajone.

II SKYRIUS BŪKLĖS ANALIZĖ

5. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2018 m. pradžioje Kupiškio rajono savivaldybėje gyveno 10143 darbingo amžiaus gyventojai. Šie asmenys atspindi potencialią darbo jėgą, tačiau dėl įvairių priežasčių dalis jų yra ekonomiškai neaktyvūs. Dėl įvairių priežasčių (migracija, visuomenės senėjimas ir kt.) darbingo amžiaus žmonių rajone mažėja.

	2016	2017	2018
Darbingo amžiaus gyventojų skaičius rajone metų pradžioje	10832	10515	10143

Besiregistruojančių Užimtumo tarnybos Panevėžio klientų aptarnavimo departamento Kupiškio skyriuje bedarbių skaičius kinta nežymiai, tačiau nedarbas rajone (registruotų Užimtumo tarnyboje bedarbių dalis nuo bendro darbingo amžiaus rajono gyventojų skaičiaus) yra didžiausias regione bei viršija šalies vidurkį.

Rodiklis	2016	2017	2018 m. 9 mėn.
1. Registruota bedarbių per laikotarpį	1690	1427	1204
2. Vidutinis metinis bedarbių procentas nuo darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus			
2.1. Kupiškio rajone	12,4	12,7	13,3
2.2. Panevėžio apskrityje	9,2	9,0	9,5
2.3. šalyje	8,1	7,9	8,6

Vidutiniškai 40 proc. besiregistruojančių darbo biržoje bedarbių sudaro moterys, 60 proc. – kaimo bedarbiai, kas ketvirtas – vyresnis nei 50 metų, kas trečias – be profesinio pasirengimo.

Statistikos departamento duomenimis 2018 m. pradžioje rajone buvo 318 veikiančių ūkio subjektų, tačiau 75 proc. jų turi labai mažos įmonės statusą (iki 10 dirbančiųjų). Metų pradžioje buvo tik 6 įmonės ar įstaigos, kuriose dirbo daugiau kaip 100 dirbančiųjų.

Per 2018 m. devynis mėnesius Užimtumo tarnybos Panevėžio klientų aptarnavimo departamento Kupiškio skyriuje buvo užregistruotos 876 laisvos darbo vietos, iš jų 700 nuolatiniam, 176 – terminuotam darbui. Įskaitant savarankišką įsidarbinimą, nuo metų pradžios nuolatinį darbą pavyko gauti 719, terminuotą – 245 ieškantiems darbo asmenims.

2018 m. spalio 1 d. Užimtumo tarnybos Panevėžio klientų aptarnavimo departamento Kupiškio skyriuje buvo registruoti 1185 bedarbiai, kas sudarė 11,7 proc. darbingo amžiaus rajono gyventojų. Iš jų: moterys – 602 (50,8 proc.); kaimo bedarbiai – 801 (67,6 proc.), vyresni kaip 50 metų – 523 (44,1 proc.), ilgalaikiai bedarbiai – 491 (41,4 proc.).

Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo 48 straipsnio 2 dalyje nurodytų tikslinių grupių bedarbių, galinčių dalyvauti Užimtumo didinimo programoje, Panevėžio klientų aptarnavimo departamento Kupiškio skyriuje 2018 m. spalio 1 d. buvo registruoti 863 asmenys (daugiausia jų – 815 vyresni kaip 40 metų, taip pat motinos (įmotės) ar tėvai (įtėviai), faktiškai auginantys vaiką (įvaikį) iki 8 metų ar neįgalų vaiką (įvaikį) iki 18 m.; asmenys, grįžę iš laisvės atėmimo vietų, kai laisvės atėmimo laikotarpis buvo ilgesnis kaip 6 mėn.; socialinės paramos gavėjai).

6. Kupiškio rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyriaus duomenimis piniginių socialinės paramos gavėjų skaičius rajone mažėja.

Rodiklis	2016 m.	2017 m.	Per 2018 m. 9 mėn.
Piniginių socialinės paramos gavėjų skaičius	1534	1326	1129

2018 m. spalio 1 d. Kupiškio rajone buvo 775 piniginių socialinės paramos gavėjai, iš jų daugiau kaip 90 proc. yra registruoti bedarbiai užimtumo tarnyboje.

III SKYRIUS PASLAUGŲ IR PRIEMONIŲ PLANAS

7. Programos įgyvendinimo laikotarpis – nuo 2019 m. sausio 1 d. iki 2019 m. gruodžio 31 d.

8. Kupiškio rajono savivaldybės seniūnijose, biudžetinėse ir viešosiose įstaigose, Savivaldybei nuosavybės teise priklausančiose įmonėse numatomi vykdyti šie laikino pobūdžio darbai:

8.1. miesto ir seniūnijoms priklausančių gyvenviečių gatvių, kelių, pakelių bei teritorijų tvarkymo, apželdinimo ir želdinių priežiūros darbai;

8.2. socialinės bei visuomeninės paskirties objektų rekonstrukcijos ir smulkaus remonto, teritorijų ir aplinkos tvarkymo pagalbinais darbais;

8.3. istorijos ir kultūros paveldo, parkų, muziejų, kapinių, turizmo objektų, kitų saugomų bei turinčių išliekamąją vertę objektų, knygų fondų ir archyvų tvarkymo pagalbinais darbais;

8.4. pagalbinais darbais teikiant socialines laikino pobūdžio paslaugas asmenims su negalia, vienišiams pagyvenusiems asmenims ir be tėvų globos likusiems vaikams.

9. Labai mažose ir mažose verslo įmonėse, kurios registruotos ir vykdo veiklą Kupiškio rajone – nekvalifikuoti darbai.

10. Programos tikslinės bedarbių grupės:

10.1. rūpintiniai, kuriems iki pilnametystės buvo nustatyta rūpyba, kol jiems sukaks 25 metai;

10.2. nėščios moterys, vaiko motina (įmotė) arba tėvas (įtėvis), vaiko globėjas, rūpintojas ir asmenys, faktiškai auginantys vaiką (įvaikį) iki 8 metų arba neįgalų vaiką (įvaikį) iki 18 metų (iki 2005 m. liepos 1 d. pripažintą vaiku invalidu), ir asmenys, prižiūrintys sergančius ar neįgalius šeimos narius, kuriems Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos sprendimu nustatyta nuolatinė slauga ar priežiūra;

10.3. grįžę iš laisvės atėmimo vietų, kai laisvės atėmimo laikotarpis buvo ilgesnis kaip 6 mėnesiai, jeigu jie kreipiasi į Užimtumo tarnybą ne vėliau kaip per 6 mėnesius nuo grįžimo iš laisvės atėmimo vietų;

10.4. piniginės socialinės paramos gavėjai;

10.5. priklausomi nuo narkotinių, psichotropinių ir kitų psichiką veikiančių medžiagų, baigę psichologinės socialinės ir (ar) profesinės reabilitacijos programas, jeigu jie kreipiasi į Užimtumo tarnybą ne vėliau kaip per 6 mėnesius nuo psichologinės socialinės ir (ar) profesinės reabilitacijos programos baigimo;

10.6. prekybos žmonėmis aukos, baigusios psichologinės socialinės ir (ar) profesinės reabilitacijos programas, jeigu jos kreipiasi į Užimtumo tarnybą ne vėliau kaip per 6 mėnesius nuo psichologinės socialinės ir (ar) profesinės reabilitacijos programos baigimo;

10.7. grįžę į Lietuvą nuolat gyventi politiniai kaliniai ir tremtiniai bei jų šeimų nariai (sutuoktinis, vaikai (įvaikiai) iki 18 metų), jeigu jie kreipiasi į Užimtumo tarnybą ne vėliau kaip per 6 mėnesius nuo grįžimo į Lietuvą nuolat gyventi dienos;

10.8. turintys pabėgėlio statusą ar kuriems yra suteikta papildoma ar laikinoji apsauga;

10.9. asmenys, patiriantys socialinę riziką;

10.10. vyresni kaip 40 metų asmenys.

11. Programos vidutinė trukmė 1 asmeniui – 4 mėnesiai. Programoje dalyvavusios labai mažos ir mažos verslo įmonės įpareigojamos dirbusį asmenį įdarbinti savo lėšomis tokiam laikui, kiek buvo gautas finansavimas iš Programos lėšų.

12. Planuojama, kad 2019 metais Programoje dalyvaus apie 70 asmenų.

13. Laukiami Programos rezultatai – labiausiai socialiai pažeidžiami asmenys turės galimybę laikinai įsidarbinti siekiant atstatyti darbo įgūdžius bei užsidirbti pragyvenimui būtinų lėšų, sumažės socialinių pašalpų mokėjimas.

14. Programos vykdytojų (toliau – Darbdaviai) atranką vykdo Kupiškio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu sudaryta nuolat veikianti Darbdavių, pageidaujančių įgyvendinti užimtumo didinimo programoje numatytus darbus, atrankos komisija (toliau – Komisija).

15. Darbdaviai, pageidaujantys dalyvauti programoje, Komisijai pateikia paraiškas, vadovaudamiesi Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu patvirtintais Komisijos nuostatais, kuriuose nurodomos darbdavių, pageidaujančių dalyvauti Programoje, atrankos sąlygos ir tvarka.

16. Komisija, išnagrinėjusi pateiktas Paraiškas ir atsižvelgdama į Programos darbams organizuoti numatytas lėšų sumas, sudaro Darbdavių sąrašą, kuriame nurodomas Programą vykdančios įstaigos pavadinimas, darbų pobūdis, darbų atlikimo laikotarpis ir trukmė, laikinų darbo

vietų skaičius, įkainis, išlaidos darbo užmokesčiui, įnašai socialiniam draudimui, iš viso skiriama lėšų suma. Jei susumavus paraiškų įgyvendinti Programoje numatytus darbus apimtį jos viršija Užimtumo didinimo programos apimtis, Darbdavių sąraše darbų apimtys Komisijos sprendimu gali būti sumažinamos iki Programoje patvirtintų apimčių.

17. Bedarbius dalyvauti Programoje siunčia Užimtumo tarnybos Panevėžio klientų aptarnavimo departamento Kupiškio skyrius, atsižvelgdamas į jų galimybes dirbti numatomus darbus. Siunčiant dalyvauti Programoje asmenis iki 18 metų, turi būti atsižvelgta į Lietuvos Respublikos darbo kodekso ir kitų norminių teisės aktų nustatytas šių asmenų darbo sąlygas ir jų įdarbinimo tvarką.

18. Darbdaviai su Užimtumo tarnybos Panevėžio klientų aptarnavimo departamento Kupiškio skyriaus atsiųstais ieškančiais darbo asmenimis sudaro terminuotas darbo sutartis.

19. Valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos lėšos, skirtos Programai finansuoti, vadovaujantis Darbdavių atrankos rezultatais Savivaldybės biudžeto asignavimų valdytojams paskirstomos Savivaldybės tarybos sprendimu. Su Darbdaviais ne Savivaldybės biudžeto asignavimų valdytojais sudaroma Biudžeto lėšų naudojimo sutartis. Prireikus Programos lėšos gali būti patikslintos.

IV SKYRIUS FINANSAVIMO PLANAS

20. Programa finansuojama iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų, skirtų savivaldybių biudžetams užimtumo didinimo programoms įgyvendinti.

21. Darbdaviui, įdarbinusiam pagal terminuotą darbo sutartį Užimtumo tarnybos Panevėžio klientų aptarnavimo departamento Kupiškio skyriaus siųstus asmenis, už kiekvieną įdarbintą asmenį mokamos šios kompensacijos:

21.1. darbo užmokesčio kompensacija už įdarbinto asmens faktiškai dirbtą laiką pagal tą mėnesį galiojantį Vyriausybės patvirtintą minimalų valandinį atlygį;

21.2. draudėjo privalomojo valstybinio socialinio draudimo įmokų kompensacija;

21.3. pinigine kompensacija už nepanaudotas atostogas (įskaitant draudėjo privalomojo valstybinio socialinio draudimo įmokų sumą).

22. Programos įgyvendinimui Savivaldybė planuoja panaudoti apie 230 tūkst. eurų.

V SKYRIUS TĖSTINUMAS IR PROGNOZĖ

23. Labiausiai socialiai pažeidžiami asmenys bus laikinai įdarbinti, atstatys darbo įgūdžius bei užsidirbs pragyvenimui būtinų lėšų, sumažės socialinių pašalpų mokėjimas. Programos

dalyviai bus sugrąžinti į darbo rinką, kas padidins jų galimybes tapti aktyviais ir rasti nuolatinį darbą.

Teikiant priemones ir paslaugas užimtumui didinti, planuojant jų apimtį ateinantiems 3 metams, ir toliau bus orientuojamasi į pagrindines tikslines grupes, kurios turi problemų dėl užimtumo Kupiškio rajono savivaldybėje, t. y. asmenys, patiriantys socialinę riziką, ilgalaikiai bedarbiai, piniginės socialinės paramos gavėjai, vyresni kaip 40 metų asmenys.

VI SKYRIUS UŽIMTUMO DIDINIMO PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO PRIEŽIŪRA

24. Programos priežiūros tikslas – sudaryti prielaidas efektyviai įgyvendinti Programos tikslus ir uždavinius. Programos priežiūra bus vykdoma atliekant Programos įgyvendinimo ir bedarbių atitikimo nustatytiems kriterijams bei jų siuntimo dalyvauti Programoje, lėšų panaudojimo stebėseną, sutartinių įsipareigojimų vykdymo bei efektyvumo analizes.

25. Komisija vykdys:

25.1. lėšų įsisavinimo pagal planą priežiūrą;

25.2. analizuos ir vertins Programos efektyvumą.

VII SKYRIUS VIEŠINIMAS

26. Informacija apie Programą, jos įgyvendinimo pasiektus rezultatus, gerosios patirties pavyzdžius bus skelbiama Savivaldybės interneto svetainėje, Užimtumo tarnybos atviro informavimo zonose bei aptariama susitikimų su Darbdaviais ir socialiniais partneriais metu.
